

Bryologická exkurze do údolí Černé Ostravice

Svatava Kubešová, Jana Tkáčiková

datum: 15. 4. 2012 • vedoucí: Svatava Kubešová, Jana Tkáčiková

Druhá jarní exkurze pobočky proběhla ve spolupráci s Moravským zemským muzeem v Brně a Muzeem regionu Valašsko. Exkurze zaměřená na mechorosty směřovala do Moravskoslezských Beskyd, do **údolí Černé Ostravice**. Místy sice ještě ležel sníh, přesto se nám podařilo zhlédnout řadu mechorostů, a to nejen těch běžných. Vzácné a ohrožené druhy zaznamenané během exkurze tak už byly publikovány v zajímavých nálezech v časopisu Bryonora (Kučera 2012).

Na začátku exkurze jsme navštívili již známou lokalitu mechu měříku sítozoubkovitého (*Pseudobryum cinclidioides*), který při snímkování vegetace podmáčených smrčín našla M. Popelářová v létě roku 2009 (Plášek, Popelářová & Kubešová 2010). Při exkurzi se nám podařilo jeho výskyt ověřit. Navíc nedaleko, v sousedním lesním mokřadu, jsme objevili játrovku bezžilku největší (*Aneura maxima*). Jedná se o nedlouho odlišovaný druh, o jehož rozšíření v České republice doposud nemáme dostatek informací.

Obr. 1: Pohyb v podmáčených smrčínách je na jaře místy dost náročný [foto J. Tkáčiková].

Cílem exkurze byla lesní prameniště v okolí osady Černá. Při stoupání k osadě jsme pozorovali na obnaženém hlinitém zářezu lesní cesty – typický typ stanoviště – šikoušek bezlistý (*Buxbaumia aphylla*). Tento mech řazený mezi ohrožené druhy zde vytvářel bohatý porost asi 130 sporofytů.

Zastávka na samotě Vilímovice spojená s prohledáváním kmenů solitérních stromů přinesla vedle běžných epifyticky rostoucích druhů jako jsou brvitec překrásný (*Ptilidium pulcherrimum*), prostozubka nitovitá (*Pterigynandrum filiforme*) a prstenatka plazivá (*Platygyrium repens*) také nález trsu ohroženého mechu dřevomilky různolisté (*Callicladium haldanianum*) na bázi kmene švestky. K závěru jsme si vychutnali radost z pozorování dekorativního, relativně statného, ohroženého mechu kápušky skvělé (*Hookeria lucens*) na lesním prameništi v kulturní smrčíně. Jana Tkáčiková jej zde našla již v roce 2008. Na stejném místě rostly játrovky bezžilka největší (*Aneura maxima*), stěkovec mnohodilný (*Riccardia multifida*) a pěknice plstnatá (*Trichocolea tomentella*). Obě lokality játrovky bezžilky největší (*Aneura maxima*) jsou prvními moravskými nálezy v České republice pro tento druh zjištěný zatím pouze z Novohradských hor, Šumavy a z východočeských Maštálí.

Obr. 2: Mech šikoušek bezlistý (*Buxbaumia aphylla*) [foto S. Kubešová].

Seznam nalezených taxonů

(sestavily S. Kubešová, J. Tkáčiková)

Nálezy jsou dokladovány v herbáři BRNM a VM

Seznam lokalit:

- 1 – údolí Černé Ostravice, Staré Hamry, asi 1,3 km po tzv. Slezské cestě od rozcestí směrem k Bílému Kříži
- 2 – podmáčená smrčina asi 100 m Z od lokality č. 1 a okraj lesa u silnice
- 3 – mezotrofní rašelinná louka asi 200 m S od odbočky z hlavní (Slezské) cesty podél potoka Lučný
- 4 – výchozy pískovce a hlinité svahy lesní cesty na jižním svahu kóty Velký Lučný
- 5 – trávník, vzrostlá lípa a ovocné stromy v osadě Vilímovice
- 6 – lesní prameniště v kulturní smrčíně asi 0,6 km JZ od osady Černá
- 7 – kulturní smrčina na jižním svahu kóty Velký Lučný (745,8)

Taxon / Lokalita	1	2	3	4	5	6	7
játrovky							
<i>Aneura maxima</i>		+				+	
<i>Bazzania trilobata</i>		+					+
<i>Blepharostoma trichophyllum</i>				+			
<i>Calypogeia azurea</i>				+			
<i>Cephalozia bicuspidata</i>				+			
<i>Chiloscyphus coadunatus</i>					+		
<i>Chiloscyphus polyanthos</i>						+	
<i>Diplophyllum albicans</i>				+			
<i>Lepidozia reptans</i>		+		+			
<i>Lophozia attenuata</i>		+					
<i>Lophozia ventricosa</i> var. <i>silvicola</i>				+			
<i>Pellia epiphylla</i>				+		+	
<i>Ptilidium pulcherrimum</i>		+			+		
<i>Riccardia multifida</i>						+	
<i>Scapania undulata</i>						+	
<i>Trichocolea tomentella</i>						+	
mechy							
<i>Atrichum undulatum</i>					+	+	
<i>Buxbaumia aphylla</i>				+			
<i>Callicladium haldanianum</i>					+		
<i>Calliergon cordifolium</i>	+						
<i>Campylopus flexuosus</i>				+			
<i>Cynodontium</i> sp. (sterilní)				+			
<i>Dicranella heteromalla</i>	+						
<i>Dicranodontium denudatum</i>				+			
<i>Dicranum montanum</i>					+		
<i>Dicranum scoparium</i>				+			
<i>Dicranum tauricum</i>					+		
<i>Hookeria lucens</i>						+	
<i>Hylocomium splendens</i>		+					+
<i>Hypnum cupressiforme</i>				+			+
<i>Leucobryum glaucum</i>				+			
<i>Leucobryum juniperoideum</i>				+			
<i>Mnium hornum</i>						+	
<i>Orthotrichum</i> sp.					+		
<i>Plagiomnium affine</i> agg.	+						

Taxon / Lokalita	1	2	3	4	5	6	7
<i>Plagiomnium elatum</i>	+						
<i>Plagiomnium undulatum</i>	+						
<i>Plagiothecium curvifolium</i>				+			
<i>Plagiothecium denticulatum</i>						+	
<i>Plagiothecium undulatum</i>	+						+
<i>Platygyrium repens</i>					+		
<i>Pleurozium schreberi</i>	+			+			+
<i>Pogonatum aloides</i>				+			
<i>Pohlia nutans</i>		+		+			
<i>Polytrichum commune</i>	+		+			+	
<i>Polytrichum formosum</i>				+			+
<i>Pseudobryum cinclidioides</i>	+						
<i>Pterigynandrum filiforme</i>					+		
<i>Rhizomnium punctatum</i>	+					+	
<i>Rhytidiadelphus loreus</i>				+			+
<i>Rhytidiadelphus squarrosus</i>		+			+		
<i>Rhytidiadelphus subpinnatus</i>	+						
<i>Sanionia uncinata</i>	+						
<i>Sphagnum cuspidatum</i>						+	
<i>Sphagnum girgensohnii</i>	+						
<i>Sphagnum palustre</i>	+		+			+	
<i>Sphagnum squarrosum</i>	+					+	
<i>Sphagnum warnstorffii</i>			+				
<i>Tetraphis pellucida</i>		+				+	
<i>Thuidium tamariscinum</i>						+	+

Použité zdroje:

Kučera J. (2012): Zajímavé bryofloristické nálezy XIX. – Bryonora, Praha, 49: 29–30.

Plášek V., Popelářová M. & Kubešová S. (2010): Mech *Pseudobryum cinclidioides* (Huebner) T. J. Kop. v Moravskoslezských Beskydech v kontextu recentních údajů z ČR a SR. – Bryonora, Praha, 46: 34–37.